

Головна / Архіви / № 6 (2024): ЕФЕКТИВНА ЕКОНОМІКА

№ 6 (2024): ЕФЕКТИВНА ЕКОНОМІКА

DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.6>

Опубліковано: 2024-06-20

Статті

ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ ЕКОСИСТЕМНИХ ПОСЛУГ ТА ПЛАТЕЖІВ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ПІДВИЩЕННЯ СПРОМОЖНОСТІ ГРОМАД

А. М. Третяк, В. М. Третяк, Г. С. Штогрин, Н. А. Третяк

ДОСЛІДЖЕННЯ МОДЕЛЕЙ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ДЛЯ ОПТИМІЗАЦІЇ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

І. Б. Дутчак, І. Г. Фадєєва, Я. В. Шверя

ФАКТОРИ ОЦІНЮВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ БАНКІВ

М. В. Болдуєв, О. В. Болдуєва, О. Г. Лищенко

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЧНІ АГРАРНІ ПАРКИ В СИСТЕМІ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА РОЗВИТОК В УКРАЇНІ

П. Г. Іжевський, Т. А. Самарічева

КОНТАКТИ

economy_2008@ukr.net

+38 (050) 382-06-63
+38 (098) 773-40-13
+38 (095) 787-10-40
+38 (044) 458-10-73

+38 (050) 382-06-63
+38 (067) 223-01-00

+38 (050) 382-06-63

Адреса редакції:
Україна, м. Київ,
вул. Дорогожицька, 18, к. 29

Поштова адреса:
04112, м. Київ,
вул. Дорогожицька, 18, к. 29

Мова

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.

Ефективна економіка. 2024. № 6.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.6.4>

УДК 330.3: 352.071:005.21(477)

П. Г. Іжєвський,

д. е. н., професор, професор кафедри менеджменту, економіки, статистики та цифрових технологій, Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова

ORCID <https://orcid.org/0000-0001-6457-399X>

Т. А. Самарічева,

к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8889-4306>

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЧНІ АГРАРНІ ПАРКИ В СИСТЕМІ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА РОЗВИТОК В УКРАЇНІ

P. Izhevskiy,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Management, finance, banking and insurance

Leonid Yuzkov Khmelnytskyi University of Management and Law

T. Samaricheva,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management, finance, banking and insurance

Leonid Yuzkov Khmelnytskyi University of Management and Law

INNOVATIVE TECHNOLOGICAL AGRICULTURAL PARKS IN THE SYSTEM OF DEVELOPMENT OF TERRITORIAL COMMUNITIES: INTERNATIONAL EVIDENCE AND DEVELOPMENT IN UKRAINE

У статті досліджується сучасне розуміння категорії «інноваційний аграрний парк» в координатах розвитку територіальних громад. Розглянуто історію та передумови створення аграрних парків відповідно до економічних вимог та передумов різних країн. Означено, що в Україні варто змінити парадигму з «сільськогосподарського виробництва, яке потребує промисловості» на «сільськогосподарське виробництво, яке створює промисловість», що можливо лише за умови відповідної інфраструктури, яка поєднує науку, логістику, технології та різні галузі економіки на місцях.

Здійснено оцінку діяльності індустріальних парків з періоду прийняття ЗУ «Про індустріальні парки» по 2023 рік в межах якої виявлено проблеми формального їх створення, фінансування, відсутності інфраструктури та напрямів діяльності.

Вказано на застосування підходів до вимірювання ефективності індустріальних технологічних парках в межах громад та ефектів отриманих від їх функціонування – синергетичного, дифузії та агломерації; фінансування варто здійснювати через застосування кластерної та кооперативної форм.

Проаналізовано актуальні напрями інноваційної підтримки аграрної сфери в Україні, яку б могли надавати інноваційні технологічні аграрні парки. Вказано основні засади створення такого типу парків на прикладі індустріального парку «Вуглецево-нейтральний ЕКО АГРО ХАБ Поділля «Городок»».

The article examines the modern understanding of the category «innovative agricultural park» in the coordinates of the development of territorial communities. The history and prerequisites for the creation of agricultural parks in accordance with the economic requirements and prerequisites of different countries are considered. It was determined that in Ukraine it is worth changing the paradigm from "agricultural production that needs industry" to "agricultural production that creates industry", which is impossible under the conditions of the appropriate infrastructure that compensates for science, logistics, technology and various branches of the local economy. A conceptual scheme of the impact of innovation and technology agri-parks on the socio-economic development of territorial communities in rural areas through the institutional effect, innovation effect, agglomeration effect and scale effect is proposed.

An assessment of the activity of industrial parks from the period of adoption of the Law «On Industrial Parks» to 2023 was carried out, within which problems of their formal creation, financing, lack of infrastructure and areas of activity were identified.

It is pointed out the application of approaches to measuring the efficiency of industrial technological parks within communities and the effects obtained from their functioning - synergistic, diffusion and agglomeration; financing should be carried out through the use of cluster and cooperative forms.

Current directions of innovative support of the agricultural sector in Ukraine, which could be provided by innovative technological agricultural parks, were analyzed. The main principles of the creation of this type of parks are indicated on the example of the industrial park "Carbon-neutral ECO AGRO HUB Podillia «Horodok»».

The article provides recommendations for improving the operation of agricultural industrial parks and their impact on the development of territorial communities. The main recommendations include the involvement of management companies for administration, interactive interaction between business and government within territorial communities, combining leading industries with agriculture, efficient use of resources, and the creation of an executive body to coordinate industrial park policy. In further research, it is recommended to look for new forms and tools to effectively raise funds and finance innovative projects in agricultural industrial parks.

Ключові слова: *інноваційний технологічний парк, розвиток територіальних громад, аграрна сфера, інноваційна підтримка, експорт продукції індустріальних парків.*

Keywords: *innovative technological park, development of territorial communities, agrarian sphere, innovative support, export of products of industrial parks.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В сучасних реаліях України галузі

сільського господарства забезпечують безперервне функціонування національної економіки та соціальну стабільність, а ініціативи щодо його модернізації мають тісний зв'язок для сталого зростання сільських територій. Сільськогосподарське виробництво стикається з низкою викликів, серед яких проблема ресурсного забезпечення, незбалансований попит, різкі зміни цін та собівартості продукції, що визначають необхідність реформування підходів до його підтримки та розвитку на різних рівнях.

Найбільший вплив агросектор має на територіальні громади які віддалені від великих міст та виступає чи не єдиною можливістю їх розвитку та фінансового забезпечення, на заваді постає брак інноваційних інструментів – впровадження нових технологій точного землеробства, організації, кооперації та цифровізації. Для цього потрібен своєрідний хаб, який би ув'язав можливості та розв'язання проблем агросектору та територіальних громад на засадах пошуку сучасних факторів виробництва з їх подальшою інтеграцією для вертикального розширення агропромислових ланцюжків і горизонтальних міжгалузевих зв'язків. Міжнародна практика на такі запити напрацьовує механізми створення інноваційних технологічних аграрних парків, як передову платформу для поєднання розвитку сільського господарства та територіальних громад, повною мірою беруть у ньому участь та отримують синергетичний ефект.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню питань інноваційного розвитку аграрної сфери в Україні останнім часом присвятили свої праці В. Скрипник [12], Т. Сус [13]; світовому досвіду стимулювання інновацій у агропродовольчій сфері – Н. Котвицька [5]; формуванню напрямів державного управління стратегічним розвитком АПК України – І. Драган, Н. Дацій [3]; проблемам та розвитку сільських територій – Д. Нагернюк, О. Непочатенко [7]. Переважна більшість з них орієнтована на окремих аспектах вирішення проблем аграрного сектору або сільських територій України. Проте, в умовах обмеження традиційного сільськогосподарського експорту та зростання потреб фінансування розвитку сільських територій потребує дослідження створення організаційно-інноваційних структур, які здатні вирішити задані завдання комплексно на основі інноваційних процесів.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає в узагальненні засад функціонування інноваційних технологічних аграрних парків в системі розвитку територіальних громад в сільській місцевості на основі міжнародного досвіду та особливостей розвитку національних галузей агропромислового комплексу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ідея створення інноваційних аграрних технологічних парків на території громад базується на науково-технічній платформі в поєднанні сільськогосподарського виробництва з новою сільськогосподарською технікою для просування, реалізації та ознайомлення сільськогосподарських виробників і населення з новими аграрними технологіями. Інноваційні аграрні технологічні парки сформувалися в розвинутих країнах за рахунок поєднання сільськогосподарських та науково-технічних. Аграрні парки орієнтовані на технічне переозброєння та навчання сільгоспвиробників, популяризацію окремих напрямів сільськогосподарського виробництва та проведення на цій основі розважальних заходів. Історія появи науково-технічних парків веде свій відлік з середини ХХ століття, які на окремих територіях за необхідності перетворилися на агропарки.

Симбіоз науково-технічних та аграрних парків еволюціонував до появи нових структур підтримки та розвитку сільського господарства у вигляді інноваційних технологічних аграрних парків, які за своїм функціональним призначенням та особливостям можна поділити на три групи [16]:

- парки з функціоналом дослідницького напрямку з виконання науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, практикою дослідницьких площ агрокультур та ферм, що базуються на наукових здобутках та технологіях в аграрній сфері. Найбільшого поширення набули в США та Нідерландах;

- паркові структури, що за своїм призначенням забезпечують продовольчу безпеку. Отримали розповсюдження в країнах з обмеженими ресурсними можливостями до землеробства та ведення сільського господарства загалом – Сінгапур, Ізраїль тощо;

- сільськогосподарські науково-технічні парки в країнах, що мають гостру потребу в збільшенні обсягів продовольства через сприяння технічно-

технологічної складової сільськогосподарського виробництва, спрямованого на забезпечення продуктами зростаючого за обсягами міського населення.

В Україні, основою експортних можливостей якої вважається сільськогосподарська продукція та продукти її переробки, фокус сільськогосподарської політики має зміститися на збільшення обсягів доданої вартості, що можливе лише за допомогою наукових підходів організації та вирощування сільськогосподарської сировини на всій території країни. Акцент має ставитися на зміну парадигми з «сільськогосподарського виробництва, яке потребує промисловості» на «сільськогосподарське виробництво, яке створює промисловість». Безперечно, реформи які відбулися в територіальному устрої України – формуванні громад, більшість з яких сільські, має безпосереднє відношення до сільськогосподарської політики та відіграватиме важливу роль у трансформації агропромислового комплексу.

Розглядаючи науку та технології для продукування та просування сільськогосподарської продукції, нашій країні потрібно в комплексі розвивати нові регіональні та місцеві економічні моделі розвитку. Створення інноваційних технологічних аграрних парків на регіональному рівні, які б працювали спільно з сільськими та невеликими міськими територіальними громадами могло б вирішити цю проблему як на користь розвитку сільського господарства, так і на користь громад, які перебувають з ним в нерозривному зв'язку. Започаткування такої ініціативи дасть можливість стати таким структурам основою для інновацій в АПК та центрами тяжіння інфраструктури та економічного зростання громад.

Водночас, створення інноваційних технологічних аграрних парків супроводжуватиметься низкою проблем, серед яких – науково-технічні розробки прикладного рівня в сфері АПК, технологій, розроблених механізмів фінансування та конкретно визначених галузей поєднання сільського господарства та промисловості для продукування конкурентоспроможних продуктів підприємствами громад.

Разом з тим, сама лише ідея створення подібних парків не буде доцільною без визначення їх ефективності та дослідження механізмів впливу на

економічний розвиток місцевих громад. Отже, при створенні таких центрів необхідно дослідити ступінь їх впливу за відповідною методикою в різних куточках країни для оцінки їх необхідності та якості роботи. Для цього варто провести дослідження в таких напрямках створення та функціонування інноваційних аграрних технологічних парків:

– розробити систему показників для можливості аналізу чистого впливу парку на регіональний (місцевий) економічний розвиток громад на основі збору типових даних кількісної та якісної оцінки з мінімізацією впливу суперечливостей;

– врахувати початкові особливості розвитку, територіального розміщення та чисельності територіальних громад емпіричними дослідженнями та порівняти результати з національними масштабами діяльності парків;

– акцентувати увагу на регіональних відмінностях та ресурсних можливостях функціонування парків.

Функціонуючі інноваційні технологічні аграрні парки, незалежно від їх ефективності, необхідно дослідити, використовуючи дані територіальних громад, з позиції механізму формування синергетичного ефекту заснованого на інституційному середовищі та інноваційності для вироблення практики їх поширення на всій території України. В подальшому, практика функціонування згаданих парків може слугувати орієнтиром для законодавчого врегулювання їх діяльності та врахування в Програмах соціально-економічного розвитку територіальних громад.

Оцінка впливу інноваційних технологічних аграрних парків може бути визначена за допомогою ефектів [15]:

1. синергетичного, за допомогою розробки регіональних програм на базі парку, на які можна отримати фінансову допомогу від Уряду;

2. дифузії, який формується за рахунок концентрації факторів виробництва парку (капіталу, бізнес-ідей, технологій та людських ресурсів) та поступово перетворитися в регіональний центр економічного зростання. Ефект дифузії розповсюджується на навколишні сільські території, сприяючи розвитку економіки навколишніх об'єднаних територіальних громад;

3. агломерації:

а) формується у вигляді поділу праці та кооперації між підприємствами у вигляді ланцюжку створення доданої вартості між фермерськими господарствами та промисловими підприємствами з метою зменшення трансакційних витрат та внутрішньої економії на масштабі;

б) використовується географічний фактор концентрації підприємств у ланцюжках доданої вартості за відповідною спеціалізацією з можливістю спільного використання інфраструктурних об'єктів парку та тим самим отримуючи можливість в зовнішній економії на масштабі;

в) поєднуються ефекти переливу знань та усунення розривів через концентрацією суміжних підприємств та наявність інноваційних ресурсів, що позитивно впливає на конкурентоспроможність сільськогосподарського виробництва та суміжних галузей на основі можливостей створення регіональних брендів продукції, наприклад, в харчовій промисловості.

При створенні інноваційних технологічних аграрних парків в Україні варто звернути увагу на інституційне середовище, яке має включати ефективні моделі управління та покращення бізнес-середовища для посилення ринково-орієнтованого розподілу ресурсів в межах сільських територіальних громад на засадах інноваційної діяльності парку. Керівництво інноваційним аграрним парком має здійснюватися за поданням наглядової ради створенням органу управління для забезпечення виконання ним організаційних, координаційних й інших управлінських функцій працюючи на території з провідними сільськогосподарськими підприємствами, фермерами, власниками особистих селянських господарств та кооперативами. Серед основних завдань інноваційного аграрного парку є забезпечення концентрації підприємств різних галузей аграрної сфери та промисловості, які мають доповнювати один одного в процесах виробництва, просування та збуту товарів на умовах здорової конкуренції, інноваційності та розвитку. Він створює інноваційне середовище для підприємництва, яке спрямоване на підтримку місцевих громад та забезпечує реалізацію ними програм соціально-економічного розвитку забезпечене бізнес-середовищем.

З боку територіальних громад для створення та функціонування інноваційного технологічного аграрного парку можуть пропонуватися – земельні ресурси на пільгових умовах, технології та сприятливе середовище для інновацій. Проте, вирішити самостійно на місцевому рівні проблеми інституційного характеру не вдасться, оскільки тут мають охоплюватися всі сфери – реформа інституційного механізму, розвиток промисловості заснованої на інноваціях, бізнес-простору, розвиток можливостей колективного фінансування та використання землі. Водночас інноваційні аграрні парки можуть зосередитися на домінуючих сучасних галузях промисловості через використання та поширення на їх діяльність сільського господарства об'єднуючи різних суб'єктів господарювання.

В сфері бізнес-інкубації парки можуть запропонувати систему продукування та дифузії інновацій для розвитку підприємництва, забезпечити навчання для учасників парку.

В загальному концептуальну схему впливу інноваційних технологічних аграрних парків на соціально-економічний розвиток територіальних громад в сільській місцевості можна представити на рисунку 1.

Технологічні аграрні парки в сільських територіальних громадах мають проводити політику розвитку на засадах Агробізнесу 4.0 – процесами оцифрування всіх потреб сільськогосподарського виробництва та переробки його продукції, що набуває все більших масштабів у світі [6]. Взаємодія аграрного сектору з ІТ в межах парку має базуватися на визначенні його як провідного, що потребує програмного забезпечення для створення та обміну інформацією, отримання даних ринку про існуючі нові технології та його потреби, прийняття управлінських рішень та цифрової підтримки виробничих процесів.

В загальному в Україні передовою вважається інноваційна підтримка аграрної сфери за напрямками [14]:

- аграрних біотехнологій в рослинництві та тваринництві;
- програмного забезпечення управлінських рішень, аналітики та збору інформації;

- механізації та робототехніки;
- технології та обладнання переробки продуктів аграрного виробництва для створення біоенергетичних ресурсів та біоматеріалів;
- створення нових систем господарювання – внутрішніх ферм, аквакультури, водотростей і т.п.;
- аграрного маркетплейсу – платформ для торгівлі, закупівель та лізингу;
- впровадження ефективних технологій логістики та контролю за харчовими продуктами.

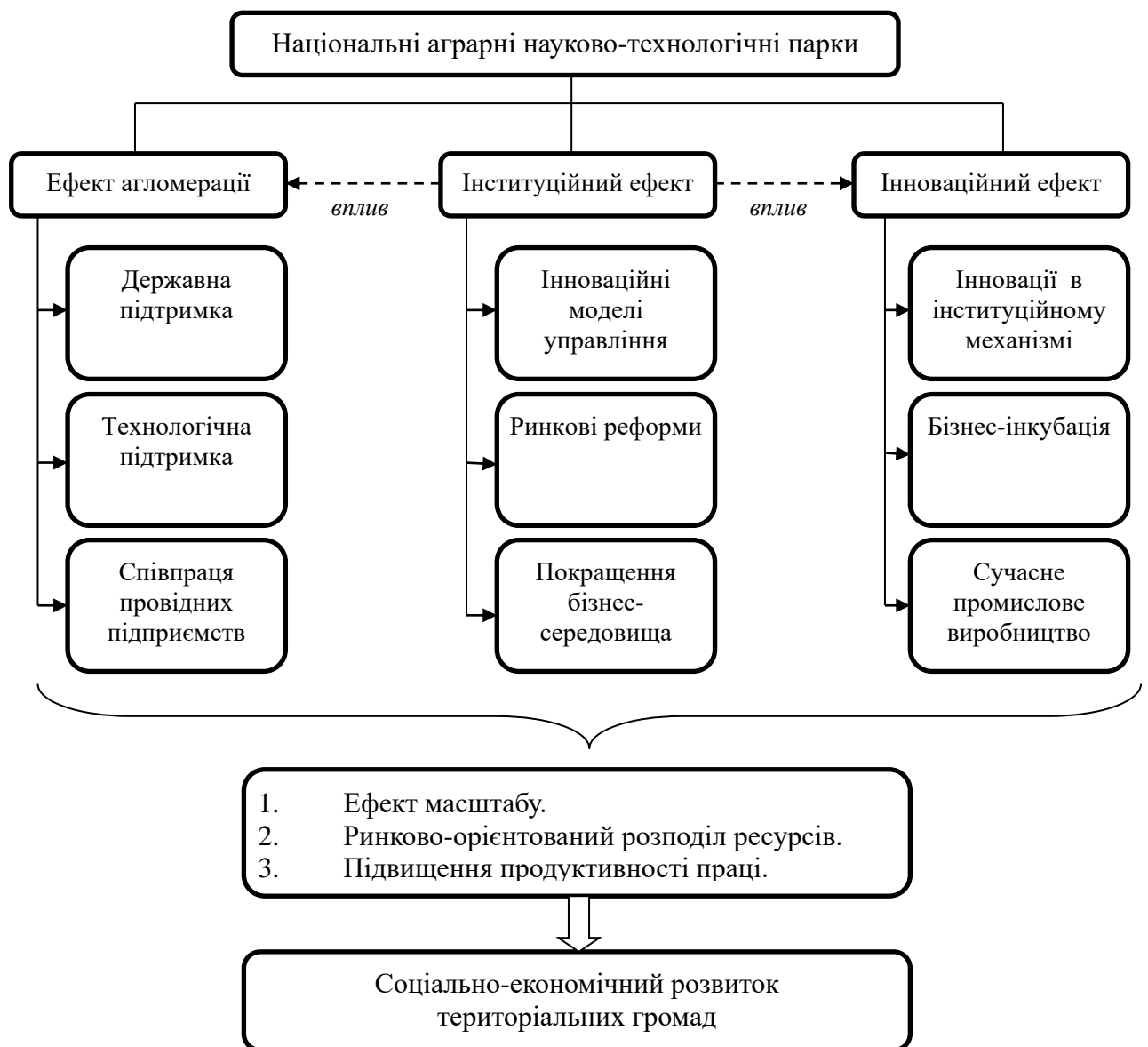

Рис. 1. Концептуальна схема впливу інноваційних технологічних аграрних парків на соціально-економічний розвиток територіальних громад

Джерело: сформовано авторами

Прийняття ЗУ «Про індустриальні парки» [10] в 2012 році мало на меті розвиток економіки в розрізі територій, проте його недосконалість не дозволила реалізувати його на практиці до 2021 року, коли в його зміст були внесені зміни для поштовху в цій сфері підприємницької діяльності.

Наслідком стало включення на 01 січня 2023 року в Реєстр індустриальних парків 60 одиниць, серед них керуючих компаній визначено у 39 реєстраціях, на кінець 2023 року – 73 одиниці (комунальних – 57,14%, приватних – 37,5%, змішаних – 3,57% та державних – 1,79%) [4]. Постала проблема відсутності, в більшості зареєстрованих парків, укладених договорів про створення та функціонування індустриального парку протягом двох років з дня прийняття рішення про його створення, відповідно ЗУ «Про індустриальні парки». Проте, згідно матеріалів звітів про функціонування станом на початок 2023 року в індустриальних парках було забезпечено загалом 935 нових робочих місць, з них лише в 2022 році – 116:

- керуючими компаніями – 6;
- учасниками ІП – 78;
- іншими суб'єктами ІП – 32 [9].

Варто врахувати, що обсяги експорту продукції ІП в 2022 році склали 234,367 млн грн з 271,169 млн грн виготовленої; витрати на облаштування склали 262,8 млн грн., в тому числі кошти місцевих бюджетів – 9 млн грн та відсутність фінансування з державного бюджету. Структура фінансування індустриальних парків вказує на їх значимість для ініціаторів та місцевих громад. Якщо ж розглядати сумарне фінансування за весь період створення індустриальних парків включно по 2023 рік, то на їх облаштування були використані переважно кошти ініціаторів та керуючих компаній в сумі 1 432,223 млн грн. проти 212,186 млн грн. виділених з місцевих та державного бюджетів. За весь період функціонування парків їх суб'єктами залучено понад 460,5 млн грн. інвестицій (за 2022 рік – 7,5 млн грн), що вказує на низький рівень їх інвестиційної привабливості через їх в більшості формальний характер створення [9].

На основі наведеної вище інформації про діяльність інноваційних парків в Україні можна констатувати про основні проблеми їх функціонування:

- незадовільний загальний стан підготовки більшості парків через відсутність зовнішньої інфраструктури та облаштування території;
- значні потреби у фінансуванні для залучення до парків дієвих та перспективних учасників;
- низька інвестиційна привабливість через формальний характер більшості створених парків;
- відсутність чіткого розуміння розвитку існуючих парків відповідно до планів розвитку територіальних громад та розвитку конкретних галузей економіки на їх території, переважно аграрноорієнтованої.

Оптимізму додає фінансування з державного бюджету, вперше в історії України в 2024 році закладено 1 млрд гривень на програму підтримки індустріальних парків, яке спрямовуватиметься на [4]:

- будівництво мереж та інфраструктури індустріальних парків;
- компенсацію витрат, що пов'язані з проектуванням технічних умов щодо мереж та інфраструктури;
- компенсації відсотків за кредитами отриманими на будівництво або розвиток індустріального парку.

Вітчизняні дослідження [13] вказують, що для реалізації вартісних та об'ємних регіональних та проектів з можливістю поєднання та стимулювання всіх учасників варто використовувати кластерну модель фінансування, а для фермерських та особистих селянських господарств – кооперативну. Водночас для оцінки впливу фінансування на інноваційний розвиток доцільно включити індикативні показники – капітальні інвестиції, професійна наукова й технічна діяльність (%), фінансування витрат на виконання наукових та науково-дослідницьких робіт за різними джерелами (млн грн), капітальні інвестиції в агросектор регіону (млн грн), обсяги фінансування регіональних програм розвитку аграрного сектора з бюджетів різних рівнів; оцінки інноваційного розвитку за інтегрованими показниками – наукоємність ВРП, розподіл патентів

на винаходи, чисельність працівників, задіяних у виконанні наукових розробок, осіб, частка стартапів в регіоні.

В умовах сьогодення в Мінекономіки наголошують, що державна політика створення індустріальних парків є одним із визначальних інструментів розвитку економіки в територіальних громадах, проте лише незначна частка з них орієнтована на аграрний сектор та розвиток сільських територій. Після повномасштабного вторгнення, як приклад, створених для розвитку територіальних громад діючих інноваційних аграрних парків відноситься «Вуглецево-нейтральний ЕКО АГРО ХАБ Поділля «Городок» на території Городоцької ОТГ [2], основні аспекти діяльності якого внесено в таблицю 1.

**Таблиця 1. Засади створення індустріального парку
«Вуглецево-нейтральний ЕКО АГРО ХАБ Поділля «Городок»»**

Характеристики	Показники
Площа, га	50,19
Кількість створених робочих місць, осіб	480
Спеціалізація	виробництво олії та тваринних жирів, продуктів борошномельно-круп'яної промисловості, інших харчових продуктів та готових кормів для тварин, електроенергія для власних потреб
Запланований обсяг податків і зборів до бюджетів, млн грн	525
Заводи	– з виготовлення неочищеного й очищеного медичного спирту з кукурудзи; – завод з виробництва олій; – сміттепереробний завод

Джерело: Систематизовано, узагальнено та згруповано за даними [5; 6].

Очікувані характеристики та показники діяльності вказаного парку дадуть можливість розвитку Городоцькій ОТГ в плані диверсифікації галузей промисловості, працевлаштування, отримання надходжень до місцевого бюджету тощо.

Подібні парки з широким спектром характеристик та діяльності стануть можливими в Україні після реалізації Стратегії розвитку індустріальних парків на 2023-2030 роки [11], що дасть можливість сформулювати сприятливе

інвестиційне середовище та сталий розвиток територіальних громад в межах яких розташовуватимуться парки за усіма можливими напрямками.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. За результатами історичних передумов, міжнародного досвіду та зародження функціонування індустріальних парків аграрного спрямування в Україні можна запропонувати рекомендації для посилення їх роботи та впливу на розвиток територіальних громад, серед них:

- залучити управляючі компанії для адміністрування, які мають формуватися у вигляді спеціалізованих девелоперських організаціях зі створення, розвитку та експлуатації інженерної інфраструктури, з можливостями залучення промислових резидентів та надання їм комплексної підтримки на всіх етапах виконання їх інвестиційних проектів;

- забезпечити інтерактивність створення парків з позиції бізнесу та влади в межах територіальних громад в сільській місцевості та невеликих містах;

- культивувати поєднання провідних галузей промисловості з сільським господарством для розвитку громади;

- максимізувати ефективність розподілу та факторів використання ресурсів з боку територіальних громад для стимулювати вдосконалення виробничих технологій в створених індустріальних парках;

- створити або делегувати повноваження конкретному органу виконавчої влади щодо проведення політики функціонування індустріальних парків, в тому числі аграрного спрямування.

В подальшому дослідження варто актуалізувати в напрямках пошуку нових форм та інструментів ефективного залучення коштів і фінансування інноваційних проектів в межах створених інноваційних індустріальних парків аграрного спрямування.

Література

1. AgTech на мінімалках. Практичні кейси підвищення ефективності.
URL: <https://agroportal.ua/publishing/klub-agroeffektivnosti/agtech-na-minimalkah-praktichni-keysy-pidvishchennya-efektivnosti>

2. В Україні зареєстрували три нових індустріальних парки. Укрінформ: веб-сайт URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3803642-v-ukraini-zareestruvali-tri-novih-industrialnih-parki.html>

3. Драган І.В., Дацій Н.В., Драган І.О. Формування напрямів державного управління стратегічним розвитком АПК України. *Державне будівництво*. 2023. №1(33). С.38-48. URL: <https://periodicals.karazin.ua/db/article/view/22949>

4. Кирилко В. Індустріальні парки: підсумки 2023 року. Property Times: веб-сайт URL: https://propertytimes.com.ua/industrialnaya_nedvizhemost/industrialni_parki_pidsumki_2023_roku

5. Котвицька Н.М. Світовий досвід стимулювання інновацій у агропродовольчій сфері. *Вісник Хмельницького національного університету* 2020. № 4. Т.3. С.347-351

6. Ліссітса Алекс 50 актуальних питань та відповідей про агрополітику України URL: https://blog.agrokebety.com/agropolityk_lissitsa

7. Нагернюк Д.В., Непочатенко О.О. Проблеми та перспективи розвитку сільських територій в Україні. *Економіка та суспільство*. 2021. № 27. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/440>

8. ОЕЗ та глибока переробка кукурудзи – на Хмельниччині будують новий індустріальний парк. LATIFUNDIST: веб-сайт URL: <https://latifundist.com/novosti/63103-oez-ta-gliboka-pererobka-kukurudzi--na-hmelnichchini-buduyut-novij-industrialnij-park>

9. Офіційний сайт Міністерства економіки України. Індустріальні парки в Україні – 2022 рік. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=47454ed4-b60a-4f37-bb77-b7f3127742f8&title=IndustrialniParkiVUkraini2022-Rik>

10. Про індустріальні парки: Закон України від 21.06.2012 р № 5018-VI, чинний, поточна редакція. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-VI#Text>

11. Про схвалення Стратегії розвитку індустріальних парків на 2023-2030 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від від 24 лютого 2023 р. № 176-р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176-2023-%D1%80#n9>

12. Скрипник В.В. Інноваційний розвиток аграрних підприємств України: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку. *Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут»*. 2021. № 20. С.19-24

13. Сус Т., Судук Н., Ємець О., Мовчун С., Цюпа О. Інноваційний розвиток аграрного сектора: моделі фінансування та оцінка впливу фінансування на регіональному рівні. *Financial And Credit Activity: Problems Of Theory And Practice*. 2023. №2 (49). P.181-183 URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/40212>.

14. Шебаніна О. В., Кормишкін Ю. А. Сучасна парадигма інноваційного розвитку аграрного підприємництва. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2019. № 3. С.4-10 URL: <https://visnyk.mnau.edu.ua/statti/2019/n103/n103v3r2019shebanina.pdf1>

15. Deng, H.; Gao, Y. Academic distribution, institutional quality and the bifurcation of regional economic growth paths. *Econ. Res. J.* 2016. № 51. P. 89-103.

16. Wang, G. What are the development characteristics of foreign agricultural sci-tech parks. *People's Forum*. 2017. №31. P. 200-201.

References

1. Website of Agroportal (2024), “AgTech at minimum wage. Practical cases of efficiency improvement”, available at: <https://agroportal.ua/publishing/klub-agroeffektivnosti/agtech-na-minimalkah-praktichni-keysi-pidvishchennya-efektivnosti> (Accessed 15 March 2024).

2. Website of Ukrinform (2024), “Three new industrial parks registered in Ukraine”, available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3803642-v-ukraini-zareestruvali-tri-novih-industrialnih-parki.html> (Accessed 15 March 2024).

3. Drahan, I.V., Datsii, N.V. and Drahan, I.O. (2023), “Formation of directions of state management of strategic development of the agro-industrial complex of

Ukraine”, *Derzhavne budivnytstvo*, vol. 1, pp. 38-48, available at: <https://periodicals.karazin.ua/db/article/view/22949> (Accessed 15 March 2024).

4. Kyrylko, V. (2024), “Industrial parks: results of 2023”, Website of Property Times, available at: https://propertytimes.com.ua/industrialnaya_nedvizhemost/industrialni_parki_pidsumki_2023_roku (Accessed 15 March 2024).

5. Kotvytska, N.M. (2020), “Global experience in stimulating innovation in the agri-food sector”, *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*, vol. 4, pp. 347-351 (Accessed 15 March 2024).

6. Lissitsa, A. (2020), “50 topical questions and answers about Ukraine's agricultural policy”, available at: https://blog.agrokebety.com/agropolityk_lissitsa (Accessed 15 March 2024).

7. Naherniuk, D.V., and Nepochatenko, O.O. (2021), “Problems and prospects of rural development in Ukraine”, *Ekonomika ta suspilstvo*, [Online], vol. 27, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/440> (Accessed 15 March 2024).

8. Website of Latifundist (2023), “SEZ and deep processing of corn - a new industrial park is being built in Khmelnytskyi region”, available at: <https://latifundist.com/novosti/63103-oez-ta-gliboka-pererobka-kukurudzi--na-hmelnichchini-buduyut-novij-industrialnij-park> (Accessed 15 March 2024).

9. The official site of the Ministry of Economy of Ukraine (2023), “Industrial parks in Ukraine – 2022”, available at: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=47454ed4-b60a-4f37-bb77-b7f3127742f8&title=IndustrialniParkiVUkraini2022-Rik> (Accessed 15 March 2024).

10. The Verkhovna Rada of Ukraine (2012), The Law of Ukraine “About industrial parks”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-VI#Text> (Accessed 15 March 2024).

11. Cabinet of Ministers of Ukraine (2023), Resolution “On approval of the Strategy for the Development of Industrial Parks for 2023-2030” available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176-2023-%D1%80#n9> (Accessed 15 March 2024).

12. Skrypnyk, V.V., (2021), “Innovative development of agricultural enterprises of Ukraine: current state, problems and prospects of development”, *Ekonomichnyi visnyk NTUU «Kyivskiy politekhnichnyi instytut»*, vol. 20, pp. 19-24.

13. Cus, T., Suduk, N., Yemets, O., Movchun, S. and Tsiupa, O. (2023), “Innovative development of the agricultural sector: financing models and assessment of the impact of financing at the regional level”, *Financial And Credit Activity: Problems Of Theory And Practice*, vol. 2, pp.181-183, available at: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/40212> (Accessed 15 March 2024).

14. Shebanina, O. V. and Kormyshkin, Yu. A. (2019), “Modern paradigm of innovative development of agrarian entrepreneurship”, *Visnyk ahrarnoi nauky Prychornomia*, vol. 3, pp. 4-10, available at: <https://visnyk.mnau.edu.ua/statti/2019/n103/n103v3r2019shebanina.pdf1> (Accessed 15 March 2024).

15. Deng, H., and Gao, Y. (2016), “Academic distribution, institutional quality and the bifurcation of regional economic growth paths”, *Econ. Res. J.*, pp. 89-103.

16. Wang, G. (2017), “What are the development characteristics of foreign agricultural sci-tech parks”, *People’s Forum*, vol. 31, pp. 200-201.

Стаття надійшла до редакції 31.05.2024 р.